

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 11:30 uur d.d. 1 oktober – 11:30 uur d.d. 2 oktober 2020

5.1.2e & 5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Of Nederlanders al vaker mondkapjes dragen in de publieke ruimte blijft onderwerp van gesprek. Media en publiek zijn alert op het wel/niet dragen van de maskers. 'Gebeurt het al?' is een vraag die boven de markt hangt. Waar publiek met vragen zit over het verschil tussen een advies, dringend advies of een verplichting, lijken media nog geen conclusies te willen trekken of het mondkapjesadvies het gewenste effect heeft. Het kabinet zou vandaag namelijk nog met duidelijkheid komen.
- Er is veel te doen rond het besluit van minister Slob om ook middelbare scholieren en docenten dringend te adviseren een mondkapje te dragen (in de gang en in de pauze). Scholen kunnen zelf beslissen of ze mondkapjes verplicht stellen.
- Signalen van druk op de (reguliere) zorg blijven en komen uit allerlei hoeken. Uit een rondgang van NOS langs dertig ziekenhuizen blijkt dat de ziekenhuizen zich voorbereiden op het opschorten van een deel van de reguliere zorg. Ruim de helft van de ondervraagde ziekenhuizen heeft alweer een cohortafdeling geopend en twee derde treft voorbereidingen om buiten de muren van de IC-afdeling IC-zorg te kunnen bieden. Uit andere berichten blijkt de verwachting dat het nog wel meer zal gaan knellen en de constatering dat de druk op zorgpersoneel groot is. Het HMC- en OLVG-ziekenhuis merken zelfs dat personeel vaker met agressie te maken krijgt, daarom huurt het HMC sinds het weekend extra beveiligers in.
- Het wegblijven van patiënten komt weer in het nieuws. Brabantse huisartsen en ziekenhuizen merken dat mensen met medische klachten wegblijven. ROAZ-voorzitter Bart van Berden roept deze mensen op toch te komen. Ook baart het LCPS-voorzitter Ernst Kuipers zorgen dat het aantal niet-coronapatiënten dat op de ic ligt nog altijd lager is dan normaal.
- Het lijkt de GGD's nog niet altijd te lukken om zorg- en onderwijspersoneel met voorrang binnen dag te testen. Volgens ActiZ moet een aanzienlijk aantal zorgmedewerkers te lang op een coronatest wachten. Een woordvoerder van GGD-GHOR erkent dat niet iedere leraar of verpleegkundige die zich meldt, meteen getest kan worden. 60% van de mensen die belt naar het prioriteitsnummer heeft de uitslag binnen 15 uur. "Een verklaring voor de vertraging zit hem volgens de GGD in te conservatieve schattingen van het RIVM," zo schrijft Trouw.
- Ondertussen wordt duidelijk dat verschillende zorginstellingen het heft in eigen handen nemen. Uit een ledenpeiling van ActiZ blijkt dat 65% van de zorginstellingen zelf een teststraat hebben opgezet. Ook het dragen van een mondkapje door personeel, patiënt en bezoeker wordt op steeds meer plekken de norm, zo blijkt uit persberichten en rondgangen van (regionale) media.

Karakterisering

- Het besluit van minister Slob voor een dringend advies voor het dragen van mondkapjes op middelbare scholen wordt breed uitgemeten in de mediaberichtgeving. Het NOS-journaal opent met het nieuws; 'Alweer een dringend advies van het kabinet'. Ook het geld voor ventilatie op scholen komt aan bod in de journaals van NOS en RTL Nieuws.
- Net als eerder deze week trekken verslaggevers erop uit om te kijken in hoeverre de maskers worden gedragen in bijvoorbeeld supermarkten. De welwillendheid en/of weerstand bij algemeen publiek wordt gepeild.
- FD constateert dat veel critici wijzen op de onbetrouwbaarheid van de pcr-test. De krant legt daarom uit hoe het niet klopt dat het aantal positieve testen vele malen hoger zou zijn dan het werkelijke aantal besmettingen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- In het centrum Geriatrische Revalidatie Zorg van tanteLouise in Bergen op Zoom zijn 16 besmettingen (10 cliënten en 6 medewerkers) vastgesteld.
- Op de afdeling Longgeneeskunde van Gelre Ziekenhuizen in Apeldoorn zijn meerdere medewerkers (drie langverpleegkundigen, drie longartsen en een arts-assistent) besmet geraakt met corona.
- Bij de gesloten High & Intensive Care-afdeling (HIC) van Emergis in Kloetinge zijn zes medewerkers besmet met corona. De HIC is uit voorzorg in quarantaine geplaatst en er wordt getest op de afdeling. Om het risico op verspreiding te voorkomen, kunnen patiënten geen fysiek bezoek ontvangen.

Identiteiten

- President Donald Trump en zijn vrouw Melania zijn besmet.

Scenario's

- LCPS-voorzitter Ernst Kuipers benadrukt dat de tweede golf waarschijnlijk een ander verhaal is dan de eerste: "Nu zou het goed kunnen dat we de hele winter onder druk blijven staan."

- Het baart Kuipers zorgen dat het aantal niet-coronapatiënten dat op de ic ligt nog altijd aanzienlijk lager is dan normaal. Dat zou betekenen dat op enig moment een groep patiënten opduikt, die niet de zorg heeft gekregen die het nodig had.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Met een nieuwe uitzending over de feiten en feitsjes rondom het coronavirus aanstaande dinsdag, speelt de NOS in op de strengere maatregelen die maandag bekend werden gemaakt tijdens de persconferentie. Het programma gaat in op die maatregelen en laat deskundigen antwoord geven op vragen als: Hebben ze nut? Hoe zit het met het dragen van mondkapjes en het testbeleid in Nederland?
- Via de social kanalen van VWS komen allerlei vragen langs m.b.t. het mondkapjesadvies. Zo vraagt men zich af waarom het beleid 'zo vaag' is? Is het een advies of plicht? In welke winkels of sectoren is het verplicht? Waarom moeten de mondkapjes gedragen worden als ze toch niet effectief zijn? Waarom moeten kinderen in de klas geen mondkapje op?
- Via de social kanalen van minister De Jonge wordt gevraagd om meer duidelijkheid over het mondkapjesadvies. Ook wordt gevraagd of de minister en zijn ambtenaren hierin zelf het goede voorbeeld kunnen geven.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- LCPS-voorzitter Ernst Kuipers zegt dat er minder patiënten in het ziekenhuis liggen, maar op de intensive care twee meer; "We zien dat de bezetting in het ziekenhuis iets meer verschuift naar de intensive care."
- Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO) meldt na onderzoek dat coronatestkit-producent Qiagen sinds 2010 miljoenen euro's aan belasting heeft ontweken dankzij constructies in Ierland, Luxemburg en Malta. Ondertussen ontving de biotechgigant, met op papier het hoofdkantoor in Venlo, op grote schaal publieke financiering. De Nederlandse overheid en het Europees Investeringsfonds hebben ook indirect de ontwikkeling van het Covid-19 testsysteem van Qiagen gefinancierd, aldus SOMO.
- SP-Kamerlid Henk van Gerven en GL-Kamerlid Suzanne Kröger reageren verontwaardigd op dit nieuws. Beiden zijn niet te spreken over deze belastingontwijking. Van Gerven geeft in een tweet aan dat hij hierover Kamervragen gaat stellen.

Ontwikkeling van coronamedicijnen en -vaccins

- Europese medicijnautoriteiten zijn begonnen met hun beoordeling van het coronavaccin van AstraZeneca.
- Bloedbank Sanquin heeft de eerste medicijnen die tijdelijk antistoffen moeten aanmaken klaarliggen. Het doel is om eind oktober te gaan testen.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Via de social kanalen van minister De Jonge laat men weten dat ze nog maar weinig mensen mondkapjes zien dragen.
- Via de social kanalen van minister De Jonge komen steeds vaker signalen binnen van besmettingen op scholen. Mensen geven aan dat ze ook daar meer maatregelen willen.

Druk op de (reguliere) zorg

- Huisartsen en ziekenhuizen in Brabant merken dat mensen met medische klachten wegblijven. ROAZ-voorzitter Bart van Berden roept deze mensen op toch te komen zodat de klachten niet veranderen in medisch leed dat niet meer te verhelpen is.
- Uit een rondgang van NOS langs dertig ziekenhuizen blijkt dat de ziekenhuizen zich voorbereiden op het opschorten van een deel van de reguliere zorg. Nu gebeurt dit slechts incidenteel, maar de ziekenhuizen houden er rekening mee dat dit binnenkort wel nodig zal zijn. Ruim de helft van de ondervraagde ziekenhuizen heeft alweer een cohortafdeling geopend en twee derde treft voorbereidingen om buiten de muren van de IC-afdeling IC-zorg te kunnen bieden.
- Uit een rondgang langs een Groningse praktijken door RTV Noord blijkt dat huisartsen in die regio de zorg nog aankunnen, maar bezorgd zijn en problemen zien.
- V&VN zegt voor de volgende uitdagingen aan het begin van de tweede golf te staan: "We hebben te maken met een groot tekort aan collega's, een olopend ziekteverzuim en toenemende uitstroom. Dat maakt het des te belangrijker om uitval te voorkomen en de kans op verspreiding van het virus te minimaliseren."
- Volgens LCPS-voorzitter Ernst Kuipers is het onvermijdelijk dat behandelingen in de reguliere zorg moeten worden uitgesteld. Volgens Kuipers voelen zorgmedewerkers de stress nu alweer olopend.
- De Tubantia schrijft dat de reguliere zorg moet worden afgeschaald als de besmettingscijfers in Twente zo blijven stijgen.
- "De druk op het personeel is groot", vertelt [5.1.2e](#) [5.1.2e](#) van de raad van bestuur van het HMC ziekenhuis. "Er komen sinds anderhalve week 's avonds en 's nachts vijf tot tien coronapatiënten binnen. Dus we plaatsen overdag patiënten over om ruimte te maken. Dat is nu beleid in alle ziekenhuizen: coronapatiënten spreiden over de ziekenhuizen, ook buiten je eigen regio. Dat móét om de gewone zorg in elk ziekenhuis te kunnen blijven leveren."

Testcapaciteit

- ActiZ meldt dat de voorrangsregel voor coronatests voor zorgmedewerkers nog niet goed werkt. Uit een ledenpeiling blijkt dat 65% van de zorginstellingen zelf een teststraat hebben opgezet. Ruim 20% heeft geen teststraat en meldt dat de voorrangsregel bij lokale GGD's nog niet goed werkt. Een op de vijf zorgmedewerkers moet lang op een test of een uitslag wachten en kan in die tijd niet aan het werk.

- Het lukt de GGD nog niet altijd om zorg- en onderwijspersoneel binnen een dag te testen. Een woordvoerder van de landelijke koepel GGD GHOR erkent dat niet iedere leraar of verpleegkundige die zich meldt, meteen getest kan worden. Ongeveer zestig procent van de mensen die bellen naar het 'prioriteitsnummer' hebben de uitslag binnen vijftien uur. Voor de overige groep geldt dat het inderdaad een dag langer kan duren. Een verklaring voor de vertraging zit hem volgens de GGD in te conservatieve schattingen van het RIVM over het aantal mensen dat zich zou melden. Geschat werd dat tweeduizend zorgmedewerkers en leerkrachten zich per dag zouden melden. Dat blijken er nu zo'n 3500 per dag te zijn. De GGD houdt nu rekening met dat aantal. Het verschilt volgens de GGD ook sterk wanneer iemand belt. Maandag en dinsdag zijn lastige dagen, waarop het langer kan duren voordat een medewerker van het callcenter de telefoon opneemt. Ook is het in de ochtend drukker dan 's middags. De GGD benadrukt echter dat er wel degelijk sprake is van een voorrangregeling.
- Het testen van alle Nederlanders (zonder voorrang) verloopt momenteel erg stroef vanwege de enorme test aantallen en het tekort aan capaciteit bij laboratoria. Hierdoor duurt het soms tot een week voordat iemand een testuitslag heeft.
- Volgens Trouw lijkt het opschalen van de testcapaciteit door het inschakelen van buitenlandse laboratoria 'te lukken'.
- Docent Hanneke Wetzeler uit Culemborg vertelt tegen AD hoe 'slecht' het testen met voorrang in de praktijk loopt. Samen met twee andere docenten belden ze het voorrangnummer op maandag 21 september. De telefoniste die met een van de collega's sprak, vertelde dat er veel onduidelijkheid was over de vraag welke zorgmedewerkers recht hadden op voorrang en dat er daardoor waarschijnlijk veel meer mensen voorrang hadden gekregen dan de bedoeling was.
- Via de social kanalen van minister De Jonge blijven signalen binnenkomen over lange wachttijden bij het testen (ook voor mensen met voorrang).

Agressie op en rond de corona-afdeling

- Het Haagse ziekenhuis HMC huurt sinds het weekend extra beveiligers in om het personeel te beschermen. Aanleiding voor de extra beveiliging, vertelt 5.1.2e 5.1.2e van de raad van bestuur, waren twee incidenten in het weekeinde bij de overplaatsing van coronapatiënten naar ziekenhuizen buiten de regio. "Een familie was zo boos dat hun familielid zou worden verplaatst, dat ze de verpleegkundigen bedreigden. Bij een andere coronapatiënt stond opeens een advocaat op de afdeling. Om te eisen dat de patiënt niet zou worden verplaatst." Wolf, en het hele ziekenhuispersoneel, vinden het "heel vervelend" dat een patiënt soms helemaal naar Groningen moet worden vervoerd om beter te worden. "Wij begrijpen dat dat voor de naasten zwaar is. Maar het kan nu niet anders, wij liggen vol. En dan gaat het erom hoe je met die tegenslag omgaat. Agressie kán niet." Anders dan tijdens de eerste coronagolf accepteren patiënten en naasten minder, constateert Wolf. "Ik vind dat moeilijk voor het personeel. Ik zie dezelfde mensen die in maart en april ook al in de frontlinie stonden."
- Het OLVG in Amsterdam, ook een groot stadsziekenhuis, zegt dat het personeel ook steeds vaker met agressie van bezoek te maken krijgt. Om onaangename verrassingen te voorkomen krijgen coronapatiënten nu meteen een brief waar in staat dat ze kunnen worden verplaatst naar een ander ziekenhuis.
- De Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen ziet dat "de stress oploopt", maar is zeer verbaasd over de inzet van een advocaat. "Het moet niet gekker worden", concludeert een woordvoerder.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Famke Louise en 5.1.2e starten een coronacampagne. Ze gaan een serie opnemen waarin influencers en jongeren de kans krijgen om kritische vragen te stellen aan experts. Maandag gaat de campagne van start: "Het zal waarschijnlijk live te zien zijn op mijn YouTube-kanaal", aldus Famke Louise. Ook gaan de twee mondkapjes op de markt brengen, waarvan de opbrengst naar mensen gaat die zijn getroffen door het virus. De zangeres besloot ook om naar middelbare scholen te gaan, om daar vragen over de coronacrisis te beantwoorden.
- Het RedTeam lanceert een eigen site, waarop alle adviezen van het team komen te staan.
- De Veiligheidsregio Twente lanceert een regionale campagne 'Samen zorgen voor Twente' met de omroep om niet te verslappen in de strijd tegen het virus.

Testen

- Zorginstellingen in Friesland beginnen massaal hun verkouden medewerkers zelf te testen. Zo hoeft het personeel – dat hard nodig is – hooguit twee dagen thuis te blijven. Het gaat nu al om zo'n drie- tot vierhonderd diagnoses per dag buiten de tests van de GGD Fryslân om. De grote thuis- en ouderenzorgkoepels zijn druk bezig met het optuigen van eigen teststraten, zodat medewerkers na een test sneller weer aan het werk kunnen (1 of 2 dagen tegenover 5).
- BNR meldt op basis van een rondgang langs bedrijfsverenigingen en commerciële testaanbieders dat zeker duizend bedrijven vanaf begin volgende week gebruik maken van zelf opgezette, commerciële teststraten. BNR schrijft op de website dat bedrijven in onder meer Deventer (50), Nijmegen (400-500), Oldenzaal (200) en Uden (250) gebruik maken van teststraten voor werknemers, of gaan dat snel doen. In een eigen teststraat zijn werknemers zijn sneller getest dan bij die van de GGD'en (48 uur tegenover 10 dagen).

Mondkapjes adviseren

- Het Wilhelmina Ziekenhuis in Assen verplicht patiënten (alleen als zij voor een polikliniek komen), bezoekers en medewerkers om een mondkapje te dragen.

- Ziekenhuis Gelderse Vallei in Ede verplicht het dragen van een mondkapje door bezoekers. Medewerkers van het ziekenhuis hoeven het mondkapje niet te dragen, omdat zij worden geacht de regels goed op te volgen. Bij binnenkomst wordt hun temperatuur gemeten.
- Uit een rondgang langs een aantal Groningse huisartspraktijken blijkt dat een aantal huisartsen het kabinetsadvies over mondkapjes niet hebben afgewacht; het dragen van een mondkapje is de norm.
- De gemeentes Rotterdam en Den Haag gaan mondkapjes uitdelen bij het gemeentehuis en stadsloketten.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- Driekwart van de jongeren (72%) zegt dat ze de nieuwe maatregelen heel of redelijk streng gaan naleven. Sommigen vertellen dat ze de laatste tijd wat verslapten maar er nu weet beter op willen letten. Anderen vinden dat ze al goed bezig waren en gaan op dezelfde manier door. Een kwart (26%) wil zich niet zo of helemaal niet strikt aan de regels houden. Ze hebben behoefte aan een sociaal leven en hebben moeite om het vele thuisblijven vol te houden.
- Verslaggevers worden er nog altijd op uit gestuurd om te kijken of Nederlanders al vaker een mondkapje dragen in de publieke ruimte. Met name supermarkten worden vaak bezocht. Volgens de verslaggevers van AD wordt het mondkapjesadvies 'nog niet omhelst'. "Maar: het ligt in de auto, of zit al in de kontzak, 'voor als het moet' of 'voor als het straks verplicht wordt'. Volgens de verslaggevers van de Volkskrant is het mondmasker niet populair, zij peilden in een Tilburgse supermarkt. De 'mondkapjessceptici' aldaar zouden het 'niet logisch' vinden om een masker te dragen. 'Ook onder mensen die wel een kapje dragen, is er weinig geloof dat dit het 'nieuwe ei van Columbus' is. Burgemeester van Schiermonnikoog, Ineke van Gent, vertelt dat 90% van de bezoekers aan de lokale Spar een mondmasker draagt nadat zij worden gewezen op het mondkapje. "...we willen het eiland helemaal coronavrij houden."
- Bestuurder Hendrik de Boel van de Algemene Onderwijsbond zegt dat de nieuwe richtlijn m.b.t. het dragen van mondkapjes op middelbare scholen in de praktijk al op veel scholen werd toegepast.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- V&VN pleit voor het preventief dragen van mondkapjes in de hele zorgsector ('dat moet de standaard worden'). De medewerkers in de verpleging vinden dat zij altijd de beschikking moeten hebben over chirurgische mondneusmaskers. "Alleen wij zelf kunnen beslissen hiervan af te wijken." Bij behandeling van patiënten die zeker of vermoedelijk zijn besmet met het coronavirus, moeten volgens V&VN standaard een mondneusmasker type IIR, een bril, schort en handschoenen worden gedragen. Bij alle andere patiënten moet het uitgangspunt 'ja, tenzij' worden. In sommige gevallen kan wat de verpleegkundigen en verzorgenden betreft nog wel worden afgeweken van die norm. V&VN verwijst naar het nieuwe "dringende advies" van het kabinet aan alle Nederlanders om mondkapjes te dragen in publieke binnenruimtes. Dat moet dan ook zeker in de zorg worden doorgevoerd, aldus V&VN, die zegt onder meer te worden gesteund door thuiszorgkoepel Zorgthuis.nl, de LHV en de linkse oppositie in de Kamer. Om mondkapjes ook in de wijkverpleging te verplichten, kan op steun van de ANBO rekenen. ANBO-directeur-bestuurder 5.1.2e "Sterker nog: wij vinden dat niet alleen medewerkers, maar ook bezoekers een mondkapje moeten dragen..."
- In een opiniestuk in NRC stelt hoogleraar ouderengeneeskunde 5.1.2e dat het dringende mondkapjesadvies ook voor verpleeghuizen moet gelden; "...sterker nog daar moeten mondkapjes verplicht worden".

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- 28 burgemeesters met een regionaal ziekenhuis in hun gemeente hebben een brief ondertekend waarin zij grote zorgen uiten over het voortbestaan van de regionale zorg inclusief spoedeisende zorg. Vooral nu de druk op de zorg door corona groter wordt, zou dat een gevaarlijke ontwikkeling zijn.
- Op basis van een ledenpeiling stelt ActiZ dat een aanzienlijk aantal zorgmedewerkers te lang op een coronatest moet wachten en in die tijd niet aan het werk kan. De organisatie blijft aandringen op het invoeren van sneltesten.
- Hoogleraar medische oncologie en bestuursvoorzitter bij het Antoni van Leeuwenhoek, René Medema, legt het Nederlandse rookbeleid naast de coronaregels. Volgens Medema is roken een grotere bedreiging voor de volksgezondheid dan corona. Vandaar dat hij stelt dat een streng antirookbeleid beter te verdedigen is dan een streng coronabeleid. Medema benadrukt daarbij dat hij de coronasterfgevallen niet te wil bagatelliseren.
- Voormalig hoofdinspecteur Gezondheidszorg Wim Schellekens noemt het late ingrijpen van het kabinet en de communicatie over maatregelen zijn voornaamste zorg. Schellekens pleit voor het eerder treffen van maatregelen.

Mondkapjesadvies

- LCPS-voorzitter Ernst Kuipers schaaft zich achter de oproep van het kabinet om in openbare ruimten een mondkapje te dragen: "Ik ben blij met deze keuze. Er is afdoende bewijs dat het de drager en de omgeving beschermt. Maar wel boven op de andere maatregelen."
- Volgens antropoloog Danielle Braun is deze week 'zeker' een goed moment om Nederlanders aan het mondkapje te krijgen, gezien de toenemende 'angst voor het virus'.
- Volgens marketingexpert Vincent van Dijk moet een mondkapjesplicht er komen omdat mensen behoefte aan duidelijkheid hebben.

- Hoewel kinderarts en epidemioloog 5.1.2e het een goed idee vindt dat mondkapjes op scholen worden ingevoerd, vindt ze het opvallend dat er nog steeds geen anderhalve meter maatregel geldt in scholen. Volgens haar is afstand houden een effectievere maatregel dan bijvoorbeeld mondkapjes.
- Docent Ton van Haperen vertelt bij Jinek over zijn opiniestuk 'Scholen worden de verpleeghuizen van de tweede golf'. Hij vindt het advies voor mondkapjes op scholen 'te weinig en te laat'.
- Via de social kanalen van VWS stelt men dat mondkapjes in winkels verplicht zouden moeten worden. Ook komen klachten binnen dat het gebruik nog niet in iedere winkel verplicht is, zoals in de grote supermarkten.

CoronaMelder

- Eerste Kamerlid Henk Otten zegt dat de corona-app 'totaal zinloos' is zolang de testcapaciteit niet op orde is. "Hugo de Jonge is totaal behind the curve geraakt met de corona, behind the corona curve. Hij loopt continu achter de feiten aan", aldus Otten. Volgens Otten kan de app er pas komen als het testbeleid op orde is.
- D66-Eerste Kamerlid Annelien Bredenoord heeft vragen voor het debat van volgende week. Zij vindt dat de app zo effectief mogelijk moet zijn en zoveel mogelijk mensen getest moeten kunnen worden: "Dan weet je ook zeker dat mensen niet voor niets thuisblijven."
- Uit het gedragsonderzoek van het RIVM blijkt dat 90% van de mensen met symptomen niet thuisblijft, daarom is het voor de effectiviteit van de app heel belangrijk dat mensen wel een test kunnen krijgen, vindt technologiedeskundige 5.1.2e.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- SP-Kamerlid Maarten Hijink reageert op de reactie van VWS op het Follow the Money-artikel van donderdag. Hij vindt dat er geen 'goede inschattingen' zijn gemaakt. Volgens Hijink is het duidelijk dat er bewust is ingezet op kleine labs in ziekenhuizen en dat er 'te laat' is overgeschakeld naar plan B: "Dat hebben ze echt laten lopen." "Mijn grote frustratie is dat we daar heel vaak naar hebben gevraagd en elke keer geen goed antwoord op hebben gekregen", aldus Hijink. "Je merkt irritatie bij de Tweede Kamer", vindt Hijink. Hij denkt dat dit een van de grote onderwerpen gaat zijn van de grote onderzoeken in de toekomst naar de coronacrisis.
- Marketingexpert Vincent van Dijk noemt de manier waarop premier Rutte het mondkapjesadvies bracht 'briljant'. "Juist door zo'n koddig optreden in de Kamer, zie je dat zijn onderdanen, wij, de Nederlanders, het heft in eigen handen nemen."
- Volgens AD worden de adviezen van het RedTeam aan het kabinet steeds serieuzer genomen. De krant spreekt van een 'heus schaduw-OMT'. Volgens voormalig hoofdinspecteur Gezondheidszorg 5.1.2e ontbreekt het in het OMT aan fundamentele expertise en 'echte pandemie-ervaring' die nodig is bij een pandemiebestrijding.
- Volgens de Volkskrant erkennen steeds meer instanties nu pas dat ventilatie helpt tegen corona; 'verse lucht' zou bij beleidsmakers steeds meer tussen de oren komen. De krant probeert de 'trage reactie' te verklaren.

Opiniepeilingen

- Uit onderzoek van 3Vraagt blijkt dat bijna de helft van de jongeren (47%) het geen goed idee vindt dat de horeca voortaan om 22:00 uur sluit. De andere maatregelen worden door de grootste groep gesteund, bijvoorbeeld dat je nog maar drie gasten thuis mag ontvangen (56%) of maximaal met z'n vieren buitenshuis mag afspreken (57%). Ook vinden de meesten het prima dat er maximaal dertig mensen mogen samenkomen in publieke ruimtes (62%), thuiswerken weer de norm is (66%) en de tribunes bij wedstrijden leeg blijven (71%). Een meerderheid van de jongeren (55%) wil een mondkapjesplicht. Op straat, in restaurants en cafés heeft het volgens jongeren minder zin. Bijna vier op de tien deelnemers (37%) zijn juist tegen de mondkapjesplicht. Ze vinden dat er te weinig bewijs is dat het echt helpt, zien dat mensen ze niet altijd op een goede manier dragen of vrezen dat anderen zich dan veilig wanen om minder afstand te houden. Zes op de tien (62%) vindt dat de huidige cijfers nog niet vragen om een lockdown zoals eerder dit jaar. Wel denken de meeste jongeren dat de nieuwe maatregelen niet ingrijpend genoeg zijn om een tweede intelligente lockdown te voorkomen. Twee derde (67%) verwacht dat die alsnog komt.